

13,8 miljard jaar in één schooljaar

Big History is complementair aan het vak geschiedenis

Het multidisciplinaire vak Big History wordt nu zo'n tien jaar in het voortgezet onderwijs gegeven, inmiddels al op 25 scholen. Pim Renou sprak de docenten die er in Nederland mee begonnen zijn, Constance van Hall en Joris Burmeister.

Pim Renou is bestuurslid van de VGN en lid van de commissie Wereldgeschiedenis.

Kunnen jullie je voorstellen?

Constance: 'Ik ben Constance van Hall. Ik geef nu tien jaar les in de vakken filosofie en Big History. Ik heb geschiedenis en filosofie gestudeerd aan de UVA. Mijn passie was altijd ideeëngeschiedenis. Ik heb ook eerst psychologie gestudeerd, maar dat heb ik niet afgemaakt. Wel heb ik er heel veel aan gehad, vooral wat ik heb geleerd over menselijk gedrag. Filosofie, psychologie en geschiedenis komen heel mooi samen in Big History.'

Joris: 'Ik ben Joris Burmeister. Ik heb aan de UVA gestudeerd en in diensttijd ben ik militair historicus geworden. Daarna heb ik de route van Alexander de Grote en de zijderoute afgeleid. Ik ben altijd een historicus van de grote verbanden geweest. Dat heb je ook bij de zijderoute. Het gaat niet alleen om zijde, het gaat om geloof, om klimaat, om ziektes. Inmiddels geef ik een jaar of twintig les.'

'Je begeeft je op terreinen waar je geen klap verstand van hebt en dat is het mooie'

Jullie zijn in Nederland als eersten begonnen met Big History als vak in het voortgezet onderwijs. Inmiddels zijn er tientallen scholen die het vak aanbieden. Wat is Big History?

Constance: 'Big History is de *origin story* van ons als mens in acht grote stappen. Het laat zien wat ons allemaal verbindt en welke geschiedenis van 13,8

miljard jaar wij met elkaar delen.'

Joris: 'En bij elk van die acht stappen is er elke keer weer een nieuwe vorm van complexiteit in de kosmos. Dat is anders dan historici gewend zijn, waar eigenlijk de cesuur uitsluitend bepaald wordt door de mens. Bij Big History hebben wij dus niet zo'n discussie over of je de middeleeuwen in 313 moet laten beginnen.'

Welke vaardigheden worden aangeleerd bij Big History en heb je daar ook wat aan bij geschiedenis?

Constance: 'Er zijn vaardigheden waar we heel trots op zijn als Big History-sectie zoals de claim testers (zie kader).'

Joris: 'Wij verwerken deze Big History-vaardigheden ook in reguliere geschiedenistoetsen. Daar vraag ik soms: weeg de betrouwbaarheid van een bron en gebruik daarbij de claim testers.'

Constance: 'Ook in de loop van de geschiedenis zie je veranderen wat mensen accepteren als onderbouwing van een

Claim testers

Intuïtie - Het voelt goed.

Autoriteit - Vertrouwen op een autoriteit.

Logica - Systematisch redeneren.

Empirisch bewijs - Verifieerbare informatie.

Constance van Hall en Joris Burmeister.
Foto: Pim Renou.

bewering. Eerst waren mensen bezig met godsbewijzen op basis van een kerkelijke autoriteit. Toen de verlichting kwam, kon je logica en empirisch bewijs gaan gebruiken, los van wat de kerk dacht. En dat is wat we tot nu toe doen in de wetenschap. Je hebt de logische theorie en de empirische metingen nodig en pas dan is iets bewezen. Om een voorbeeld te noemen: Einstein bedenkt de relativiteitsleer. Dat is prachtig. Maar pas als decennia later gemeten wordt dat licht afbuigt tijdens een zonsverduistering, dan is het bewezen en pas dan wordt het voor waar aangenomen.'

Is er meer overlap tussen geschiedenis en Big History?

Constance: 'Voor een deel behandel je dezelfde stof, maar vanuit andere perspectieven. Hoe kan het nou dat 190.000 jaar geleden opeens mensen besluiten om te blijven zitten waar ze zitten en hutjes te bouwen en niet meer achter dieren te rennen? En hoe kan het nou dat op verschillende werelddelen die niet met elkaar in contact stonden min of meer tegelijkertijd hetzelfde idee ontstaat? Waarom is er niemand 50.000 jaar eerder? Mensen hebben nog zoveel prehistorische neigingen, dat eigenlijk de vraag is: kunnen wij dit wel? Dus je kijkt heel anders, maar je hebt het wel over dezelfde dingen. Maar Big History vliegt dat heel anders aan dan het vak geschiedenis en is daardoor complementair. Ik zou het een niet voor het ander willen inwisselen.'

Joris: 'En er zijn meer grote vragen waar Big History een antwoord op probeert te vinden. In Europa is die landbouwrevolutie een vlieg-wiel geweest om steeds grotere stappen te nemen. Hoe kan het dan dat bepaalde culturen in Midden-Amerika na de landbouwrevolutie alsnog verdwijnen en overwoekerd worden door regenwoud? Ook zonder enige 'hulp' van de Spanjaar-

Acht stappen Big History

1. De big bang
2. Sterren lichten op
3. Nieuwe elementen
4. Aarde en het zonnestelsel
5. Leven op aarde
6. Collectief leren
7. Agrarische revolutie
8. Moderne revolutie (IR)

den. Voor die culturen lijkt de landbouwrevolutie dus niet zo'n beslissende stap.'

Wat hebben leerlingen aan Big History?

Joris: 'Het is de oude bildung, maar dan breder dan alleen het cognitieve. Dit zie je doordat we leerlingen van alle profielen Big History laten volgen.'

Constance: 'Leerlingen zeggen tegen ons: "We snappen nu eindelijk hoe alles samenhangt en hoe een vak zich verhoudt tot andere vakken." Daarnaast merk ik qua vaardigheden ook dat ze steeds makkelijker wisselen tussen kleine en grote tijdschalen. Dat leerling kunnen in- en uitzoomen en daarbij kunnen putten uit verschillende disciplines.'

Is Big History ook typisch iets van deze tijd?

Joris: 'Ik denk dat dit wel iets is dat deze tijd echt nodig heeft. Je ziet overal in de wetenschap en de politiek dat iedereen overal doorheen aan het zappen is en de grote lijn niet kent. Je kunt tegenwoordig op een verkeerde manier eclecticus zijn. Je haalt dingen uit zijn verband en dat loont. Als je het verband ziet, dan doe je dat minder snel. Big History kan zorgen voor verbinding in deze gepolariseerde tijd.'

Constance: 'Wereldgeschiedenis zou dat ook heel goed kunnen. Dat heeft dezelfde boodschap, maar het kijkt wat korter. Het kijkt niet naar de geschiedenis van het hele universum, maar vanaf het ontstaan van homo sapiens.'

Dat neemt niet weg dat het ook heel goed laat zien wat ons als mensen allemaal bindt.'

Wat verbindt wereldgeschiedenis met Big History?

Constance: 'Wij kijken op grotere schalen en gaan op zoek naar connecties. Dat zorgt ervoor dat je na Big History verder inzoomt op de geschiedenis van de mens. Wij behandelen nu alle acht de stappen van Big History (zie kader) in 4-vwo, zodat je 13,8 miljard jaar in één jaar vertelt. Daarna zoomen we in en doen we in 5-vwo een jaar wereldgeschiedenis.'

'Iedere bevlogen docent kan Big History geven, maar we hebben stiekem graag historici'

Kan iedereen dit vak geven?

Constance: 'Ja, iedere bevlogen docent kan dit geven, maar we hebben stiekem graag historici. Omdat het verhalende aspect in dit vak zo groot is. En er is een type docent die daar altijd fantastisch in is, en dat is de historicus.'

Wat is de toekomst van het vak Big History?

Joris: 'Wij hopen dat het een olievlek blijft, ten bate van de leerlingen en het lesplezier. En dat het zich steeds uitbreidt. Je wenst het vak niet alleen leerlingen op andere scholen toe, maar ook andere docenten. Je begeeft je op terreinen waar je geen klap verstand van hebt en dat is het mooie.' ■

Dit interview is gehouden naar aanleiding van een lezing van Constance en Joris tijdens een bijeenkomst van de commissie Wereldgeschiedenis van de VGN.

Verder lezen

Wil je zelf aan de slag met Big History? Constance van Hall schreef het boek *Big History*, of ga naar bighistoryproject.com.